

22.1.2010

Dnro 3772/4/08

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamiehen sijainen Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Kaija Tanttinen-Laakkonen

HOITOTAKUUN TOTEUTUMINEN JANAKKALAN KUNNASSA

1

KANTELU

Kantelija arvosteli 17.11.2008 päivätyssä kirjeessään Janakkalan kunnan menettelyä terveyspalvelujen järjestämisessä. Hän oli tyytymätön siihen, ettei hän ollut saanut lapselleen korvatu-lehduksen jälkitarkastusaikaa terveyskeskuksesta.

- - -

3

RATKAISU

3.1

Lääninhallituksen ja lääninlääkärin lausunnot

Lausunnoissa todettiin, että Janakkalassa di syksystä 2008 lähtien panostettu lääkäreiden rekrytointiin ja keväästä 2009 alkaen oli suunniteltu siirryttävän vaiheittain työparityöskentelymalliin, jolloin potilaalle nimetään omalääkärin lisäksi myös omahoitaja. Saadusta selvityksestä ei kuitenkaan käynyt ilmi, oliko lääkäritilanne korjaantumassa ja miten työparimalli olisi helpottanut nykyistä tilannetta. Ylilääkärin mukaan potilaita oli kiireettömissä tilanteissa jouduttu pyytämään soittamaan terveyskeskukseen myöhemmin uudestaan vastaanottoajan saadakseen.

Lääninhallituksen käsityksen mukaan Janakkalan terveyskeskuksessa on ollut ainakin ajoittain lääkäripulasta johtuvia ongelmia järjestää kiireetöntä vastaanottoaikaa sitä tarvitseville potilaille erityisesti Tervakosken alueella. Lääninhallitus oli saanut asiasta useita yhteydenottoja keväästä 2008 alkaen. Kiireellisissä tapauksissa tervakoskelaiset potilaat di ohjattu Turengin pääterveysasemalle, jos omalla terveysasemalla ei ollut lääkäreitä, mutta kiireettömissä tapauksissa vastaanottoaikaa ei ollut osoittaa pääterveysasemaltakaan.

Lääninhallitus toteaa, että kunnan tulee huolehtia siitä, että väestö saa tarpeidensa mukaiset riittävät terveyspalvelut. Lääninhallituksen käsityksen mukaan Janakkalan väestö ei ole ollut täysin yhdenvertaisessa asemassa kiireettömien lääkärin vastaanottoaikojen osalta. Omalääkärin puuttuessa kiireetöntä lääkärin vastaanottoaikaa tarvitseva potilas on voinut joutua odottamaan pitkään ja yrittämään vastaanotolle pääsyä useita kertoja ennen kuin hän on saanut ajan.

Lääninlääkäri toteaa lausunnossaan, että välikorvatulehdus on yleinen pienten lasten sairaus, joka poikkeuksena muista lasten tulehduksista vaatii yleensä aina jälkitarkastuksen, koska paranemista ei voida todeta muutoin kuin korvaan katsomalla.

Lääninhallituksen ja lääninlääkäriin lausuntojen mukaan lapsen korvatulehduksen jälkitarkastus on syytä suorittaa joko lääkärin tai tehtävään koulutetun hoitajan toimesta noin kuukauden kuluttua hoidon alkamisesta. Janakkalan terveyskeskus ei pystynyt antamaan kantelijan lapselle korvakontrolliaikaa. Jos lapsen korvatarkastus jäi tämän vuoksi kokonaan tekemättä, sitä ei voida pitää asianmukaisena menettelynä.

3.2

Ylilääkäriin selitys ja kunnanhallituksen lausunto

Ylilääkäri toteaa selityksessään, että osa Janakkalan väestövastuualueista on ollut lääkäripulan vuoksi pidempään ilman lääkäreitä. Suurin ongelma on ollut Tervakosken terveysasemalla, mutta ongelma on koskettanut myös Turengin pääterveysasemaa. Lääkäripulan vallitessa on varmistettu tiettyjen toimintojen jatkuvuus. Näitä ovat muun muassa päivystys ja muu kiireellinen toiminta, vuodeosasto, asumispalveluyksiköt, kotihoito ja neuvola. Tällöin kiireettömiä lääkärin vastaanottoaikoja on jäänyt liian vähän kysyntään nähden. Ajanvarausten antoa pitkälle tulevaisuuteen on haluttu välttää vaihtelevan tilanteen vuoksi. Näistä seikoista johtuen potilaita on usein pyydetty soittamaan uudestaan myöhemmin saadakseen kiireettömän vastaanottoajan. Kantelijan kantelu lapsen korvatulehduksen jälkitarkastuksesta on ylilääkäriin mukaan juuri tällainen tapaus, jossa tilanne ei ole kiireellinen eikä tuolla hetkellä ole ollut kiireettömiä vastaanottoaikoja.

Asiassa on ylilääkäriin mukaan ryhdytty seuraaviin korjaaviin toimenpiteisiin:

- 1) Lääkäreiden rekrytointiin on panostettu huomattavasti.
- 2) Tulevaisuuden toimintamalliksi on päätetty lääkäri-hoitaja -työparityöskentely.
- 3) Tervakoskella siirryttiin kokeeksi vuoden 2009 ajaksi lääkäreiden tuntipalkkamalliin joustavuuden saavuttamiseksi.
- 4) Tervakosken palkkamallia laajennetaan koko kuntaa koskevaksi 1.5.2009 lukien eli lääkäreillä on kiinteä työaika ja kiinteä kuukausipalkka, jonka perusteena on käytetty Tervakosken mallin tuntipalkkoja. Malli mahdollistaa lääkäreiden siirtymisen toimipisteestä toiseen joustavammin kuin väestövastuujärjestelmässä.

Janakkalan kunnanhallitus toteaa yhtyvänsä lausunnossaan ylilääkäriin selitykseen. Kunnanhallitus kertoo 6.4.2009 hyväksyneensä paikallisen neuvottelun lääkäreiden palkkausjärjestelmän muuttamisesta kokeiluluontoisesti ajalla 1.5.2009–30.4.2010 mallilla, joka mahdollistaa lääkäreiden siirtymisen toimipisteestä toiseen joustavammin kuin väestövastuujärjestelmässä. Kesäkuusta 2009 alkaen lääkäritilanne on ollut parempi koko kunnassa ja etenkin Tervakosken terveysasemalla pystytään vastaamaan kysyntään kiireettömistä lääkärin vastaanottoajoista.

3.3

Lääninhallituksen päätös

Lääninhallituksesta saadun tiedon mukaan se on 8.7.2009 ratkaissut Tervakosken kyläyhdistys ry:n tekemän kantelun ja antanut huomautuksen Janakkalan perusturvalautakunnalle väestön yhdenvertaisen kohtelun, terveyspalvelujen järjestämisen ja hoitotakuusäädösten noudattamisen puutteiden osalta.

Lääninhallitus on edellyttänyt Janakkalan kunnan perusturvalautakuntaa antamaan 31.12.2010 mennessä selvityksensä niistä toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt terveyspalve-

luiden turvaamiseksi sekä siitä miten ja millä resursseilla kansanterveystyö mukainen palveluiden järjestäminen ja hoidon saatavuus on varmistettu koko kunnan väestölle yhdenvertaisesti.

3.4

Oikeusohjeet

Perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä.

Kansanterveystyö (66/1972) 14 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan kunnan tulee kansanterveystyöhön kuuluvana tehtävänä järjestää kunnan asukkaiden sairaanhoito, johon luetaan lääkärin suorittama tutkimus ja hänen antamansa tai valvomansa hoito ja lääkinällinen kuntoutus.

Hoitotakuusta säädetään kansanterveystyö 15 b §:ssä. Terveyskeskuksen tulee järjestää toimintansa siten, että potilas voi saada arkipäivisin virka-aikana välittömästi yhteyden terveyskeskukseen. Terveystyö ammattihenkilön tulee tehdä hoidon tarpeen arviointi viimeistään kolmantena arkipäivänä siitä, kun potilas otti yhteyden terveyskeskukseen, jollei arviointia ole voitu tehdä ensimmäisen yhteydenoton aikana (1 mom.).

Hoidon tarpeen arvioinnin yhteydessä lääketieteellisesti tarpeelliseksi todettu hoito tulee järjestää potilaan terveydentila ja sairauden ennakoitavissa oleva kehitys huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa, kuitenkin kolmessa kuukaudessa siitä, kun hoidon tarve on arvioitu (2 mom.).

Jos terveyskeskus ei voi itse antaa hoitoa 1 ja 2 momentin mukaisissa enimmäisajoissa, on sen järjestettävä hoito hankkimalla se muilta palveluntuottajilta sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (733/1992) 4 §:n mukaisesti (3 mom.).

Terveystyö toimintayksikön tulee julkaista tiedot 1 ja 2 momentin mukaisista odotusajoista (4 mom.).

Potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992, jälj. potilaslaki) 3 §:n mukaan potilaalla on oikeus hänen terveydentilansa edellyttämään laadultaan hyvään terveyden- ja sairaanhoitoon.

3.5

Kannanotto

Asiakirjoista käytettävissä olevan selvityksen perusteella katsotaan Janakkalan terveyskeskuksen jättäneen lakisääteisen velvollisuutensa täyttämättä, koska se ei järjestänyt kantelijan lapselle korvatulehduksen jälkitarkastusaikaa eikä hankkinut palvelua muilta palveluntuottajilta sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain mukaisesti, vaikka se oli tietoinen siitä, että se ei itse voi järjestää palvelua. Lapsen oikeus perustuslaissa turvattuihin riittäviin terveyspalveluihin ja potilaslaissa tarkoitettuun laadultaan hyvään hoitoon ei toteutunut.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.5 esittämäni käsityksen menettelyn lainvastaisuudesta Janakkalan kunnanhallituksen ja terveyskeskuksen tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän niille jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Koska terveyspalveluiden järjestäminen Janakkalan kunnassa on valvonta-asiana vireillä Etelä-Suomen lääninhallituksessa edellä kohdasta 3.3 ilmenevällä tavalla, asia ei anna minulle tältä osin aihetta enempiin toimenpiteisiin.